

Vrouwelijke genitale verminking

Wat kan de professional betekenen?

Informatieblad

oktober 2016

Een professional komt soms in aanraking met een situatie waarin hij of zij vermoedt dat er sprake kan zijn van vrouwelijke genitale verminking.

Vrouwelijke genitale verminking (VGV), ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen, waarvoor geen medische noodzaak is. Deze schadelijke traditionele praktijk is in Nederland strafbaar. Het is een ernstige, vaak onherstelbare vorm van kindermishandeling. Hoe herkent u situaties van VGV? En hoe gaat u hiermee om? Daarover gaat dit informatieblad.

VGV is een eeuwenoud gebruik in 28 Afrikaanse landen en enkele landen in het Midden-Oosten en Azië. Door migratie van mensen uit deze landen is het gebruik meegenomen naar Nederland. Het is een ernstige, vaak onherstelbare vorm van kindermishandeling.

De signalen van meisjes op school

Hoe herkent u een (dreigende) VGV op uw school? Dat kunnen verschillende signalen zijn, zoals:

- er circuleren geruchten over een komende besnijdenis (bij het meisje)
- er is een buitenlandse vakantie gepland
- er is een verhuizing aanstaande
- het meisje laat voorzichtig zelf iets los
- ze klaagt over buikpijn

- ze kan zich niet goed concentreren
- ze is stil en teruggetrokken
- ze reageert gesloten of afstandelijk
- ze blijft weg van gezondheidsonderzoeken

Wat doet u met signalen en geruchten?

Neem signalen serieus en bespreek deze in overleg met de school met de ouders. De sleutelpersonen van het Centrum voor Jeugd en Gezin kunnen u daarbij ondersteunen. Ook als u twijfelt over de signalen kunnen de sleutelpersonen u adviseren. Neem bij acute veiligheid altijd direct contact op met de sleutelpersonen van het CJG. Als er te lang gewacht wordt met melden kan het zijn dat het meisje al naar het land van herkomst is gebracht om besneden te worden.

Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond

Het Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG) heeft een team van projectleiders en ervaringsdeskundige vrouwen, afkomstig uit landen waar VGV op grote schaal voorkomt. Zij zijn getrainde zogenoemde sleutelpersonen. Zij geven voorlichting aan risicogroepen, gaan op huisbezoek bij risicogezinnen en gaan, waar nodig, samen met professionals in gesprek met ouders en/of kinderen en jongeren over VGV. Ook geven ze samen met de projectleiders workshops aan professionals over dit onderwerp.

Doel voorlichting en huisbezoeken

Met voorlichting aan risicogroepen wil het CJG ouders bewust maken van de negatieve gevolgen van VGV en hen informeren over de wetgeving over VGV. Het doel: voorkomen dat ouders hun dochters (laten) besnijden. De sleutelpersonen gaan ook op huisbezoek bij risicogezinnen, meestal wanneer er signalen zijn van professionals. De zeer ervaren sleutelpersonen maken dit taboeonderwerp bespreekbaar bij de gezinnen en gaan uitvoerig in op de gevolgen van VGV. Als zij na één of meer huisbezoeken inschatten dat er nog steeds risico is dat ouders hun doch-

ter(s) laten besnijden, nemen de sleutelpersonen contact op met professionals voor verdere stappen.

Trainingen

De sleutelpersonen geven ook, samen met een van de projectleiders, trainingen aan professionals. Daarin komt aan de orde wat VGV is, welke klachten en complicaties kunnen optreden, in welke landen het voorkomt, wat de signalen zijn, en hoe deze bespreekbaar te maken. Ook komt aan de orde wat u (professional) zelf kunt doen - eventueel met ondersteuning van de sleutelpersonen - om VGV tegen te gaan.

Wat is vrouwelijke genitale verminking: typen, kenmerken en gevolgen

VGV is ingedeeld in vier typen (WHO, 2008):

- I. Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en/of de voorhuid (clitoridectomie).
- II. Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen (excisie).
- III. Vernauwen van de vaginale opening door wegsnijden en aan elkaar hechten van de kleine schaamlippen en/of de grote schaamlippen, met of zonder verwijdering van de clitoris (infibulatie).
- IV. Alle andere schadelijke handelingen aan de vrouwelijke geslachtsorganen om niet medische redenen, zoals prikken, piercing, kerven, schrapen en wegbranden.

Algemeen gevolg: klachten en complicaties

De kans op lichamelijke klachten en medische complicaties is bij VGV groot, zowel tijdens de ingreep als daarna. Bij infibulatie (type 3) komen de meeste klachten voor. VGV kan ook psychische klachten en seksuele problemen veroorzaken.

Gevolgen tijdens en direct na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- pijnlijke seksuele gemeenschap
- mogelijk verlies seksuele functie en gevoel
- medisch ingrijpen om seksuele gemeenschap en bevaling mogelijk te maken
- menstruatieklachten en moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfectie
- chronische pijn in de onderbuik
- onvruchtbaarheid door gynaecologische infecties
- littekenvorming
- moeilijk inwendig onderzoek (uitstrijkje)

- complicaties rond zwangerschap en bevalling en fistelvorming met incontinentie voor urine en ontlasting tot gevolg
- in latere fase psychosomatische en psychosociale problemen

Gevolgen van VGV bij kinderen en jongeren

- ziekte na de zomervakantie (hersteltijd 4 à 6 weken)
- plotselinge verandering in gedrag meisje na de zomervakantie (teruggetrokken of juist rebels)
- menstruatieklachten
- moeilijk plassen en/of pijn bij het plassen
- terugkerende urineweginfecties
- chronische pijn in onderbuik
- problemen met sporten
- angst en depressie
- signalen die lijken op signalen van seksueel misbruik

Informatie over voorlichting, huisbezoek, workshops

Neem contact op met: Marijke van Dongen of Marjon Schagen van CJG Rijnmond, telefoonnummer 010 - 20 10 110, m.zee@cjgrijnmond.nl of m.schagen@cjgrijnmond.nl.

Signalen melden: Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Bij een vermoeden van een dreigende of reeds uitgevoerde VGV kan Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond u adviseren over vervolgstappen. U kunt hier ook een melding doen. Voor meer informatie en afstemming kunt u contact opnemen met de aandachtfunctionarissen VGV van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond: Baukje Postma en Tanja van Marle, telefoonnummer 0800-2000.

Politie

VGV is strafbaar in Nederland, daarom is er ook bij de politie aandacht voor dit onderwerp. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Politie Rotterdam-Rijnmond, Sijmen Hofman, telefoonnummer 0900-8844, sijmen.hofman@politie.nl.